

րան մէջ գտուող խորանին վրայ կայ Գրիստոս մը, որ բնաւ մարդկային կերպարանը չունի, իբր թէ անոր ներքոյ զատարկած ըլլային. և կը տեսնուի միայն ածգոյն մորթ մը՝ չգիտեմ ի՞նչ թոյլ նիւթով անկանոն կերպով լեցուած: Ոսկեհիւս կարմիր պատմունանով Հերովդիադա մը իւր կնգումէ թեզանեաց ծայրը՝ կը ցուցնէ իւր նիհար կրծոց յամբած կոճերը: Տեսնելու է հրեշտակաց ալլանդակ ոտքերը, որոց փորուած խոշոր աչքերը, աւան անձանց կծկած, սկարացած անշարժ դէմքն: Եւ սակայն, որչափ խեղճ ալ որ ըլլան կերպարանքն, նոր ժողովուրդն՝ որ ստիպուած է զանոնք հին ժողովուրդին փոխ տունելու՝ անոնցմով ներդաշնակ և գեղեցիկ ամբողջութիւն մը կը կազմէ: Նութիական և հետեւակ զործածան իբրեւ բեկոր մը կը մտնէ ներշնչուած և հարազատ ձեռագործին մէջ: Այս հեռաորութեամբ և այս չափազանց առատութեան մէջ ալ եւս չեն տեսնուիր նիհար և մեքենական ձեւեր: Անոնք ամբողջ

մը մէջ իբր գլուխներ կը տեսնուին: Այլքերդ կը շրջապատուին որոց խմբով մը, անսահման պատմութեամբ մը, բովանդակ երկընքի սրբոց վարուց քաղաածոյքով մը, կը մոռնան մանրամասնութիւնը, կը տեսնեն արքայութիւն մը և չեն մոռածեր անոր բնակիչքը հաշուել կամ քննադատել: Գիւցազն և բարեպաշտ հին վենետիկն այսպէս ըրած է. և ահա թէ ի՞նչու այնքան դարուց մէջ չուայլեց նա իւր հարստութիւնքը, իւր աշխատութիւնը, իւր աշխարհակալութիւնքը: Անոր հաւատքին հարեանցի տեսած գողափարական աշխարհն է այդ՝ որ նոյնքան կենդանի և բազմամարդ է ինչպէս իրական աշխարհն. սոքա են իւր պաշտպան սուրբքն, իւր պատրիարքներն, իւր հրեշտակներն, իւր Տէրամայրն՝ զորս կը նշմարէր նա այս կերպարանաց միջէն, որք կը կենդանանային ծիրանեղոյն լուսով, և զմբթներու կարմրափայլ ոսկւով:

(Շարայաբեդի)

ՀԱՆՃԱՐ

Գերասիման խաղացումն երկնացընցուղ պայծառութեան,
Գաւազան խորհրդաւոր, շրջեղաշուք թաղ արբունի,
Զօրութիւն մեծ և շրջնաղ քան զգորութիւն թագաւորաց,
Միահնձան օրինատու ժամանակաց և աշխարհի.
Արքիէզ, որ ի բոցսըղ քո զատեղս ընկուաննս,
Հաստափայտ ուժգնալնչակ վարեալ ի բիւր առաքատից,
Եւ որ ի մեծ հեռաստան ի յանմատոյցս ական տեսոյ
Փեռնկես ի վեր հանես աշխարհս անլուրս և անծանօթս.
Հանձար, ծընունդ երկից, «չ, դու չես ցնորք անըրկական.
Զոր հաւ ինքն արար Աստուած, քո զօրութիւնդ հանէ ի գլուխ.
Եւ իւր իսկ հիացեալ ընդ բաղմազան քո սքանչելիս,
Զհինաւորոցն ըզտեղեքս դիտէ ի գեղն առաւելեալ.
Քեզ չինչն տայ պատասխանի և վիհն ունայն առնու զբեղուն,
Կաւ և կուճ և սղիւնձ փայլուն յանկարծ փոխին ի պերճ էակս:
Դրբեղոյ ի հանձարոյն աղէ 'նդ զըրչաւ տես բարեկամ,
Զխորդ թինդս առեալ մարմինն բարախէ, հողին շինչէ.

Որոյ ոչ յառաջագոյն էր կերպարան, զեղիցկութիւն,
 Ի վիշտըս կամ ի սուգ տըպաւորեալ կայ կամ ի փառս.
 Անգ քէն և սէր, ժպիտ, արտօսը, երկիւղ և գուժ, զիւր և տագնապ,
 Ամենայն որ միանգամ զօգ և զերկիր լընուն և զլուս,
 Եւ զանպաճոյճն ի մըթան թողեալ զիւրեանց հանդերձանին,
 Ըզնոր կեանս և ըզլոյս զան արկանել զգենուզ զանձամբ:
 Այսգունակ լի զեղով, լի զօրութեամբ և լի վըշտօք,
 Հանճար երկնից թաքնութեանց տէր և ժառանգ ամենիշխան,
 Պարզէ յաշըս մեր յըստակ զարարչութեան ըզլինջ պատկերս.
 Եւ որ ևսն է, զարեկամ, զաստուածեղէն փառացն ըզշուք
 Ի կունս և ի կըտաւս կենդանադէ և ի տաստակս.
 Գոյր ասել թէ աստուածք վըտարանդիք ընդ տիեզերս,
 Աղերսեալ հայցեալ իցեն զասպընջական Հոռվմայ պարծանս:
 Աջօք պակուցելովք, անդամք ի զող, հիագարհուր
 Տեսի զՈլիմք խոնարհեալ ի նշուլագեղ յորմունքս իւր.
 Եւ աստուածքս այս ընկըղմեալ ի յորձնեռանդն ալիս լուսոյ.
 Վեհագոյնք ինձ երևին քան զօր եցոյց ինքըն Հոմեր.
 Արամազդ է նա ինքն, և երկնից տէրն իշխանապետ
 Որ ի շըքեղ յայս արքունիս համախըմբեաց ըզդիցն ակուսմբ:
 Օ՛շ թէ գոյր ինձ հիսաքանչ ընդ վեղ քոյին աստուածամուկ
 Զկաւ արփույն ի քո բըլուրբըս անսանել ի նուիրականս,
 Իտալի՛ Իտալի՛, տիեզերաց սէր համբուրից,
 Զերկնից զիս ի քեզ վտարեր, արդ վըտարես և զիւր նըւագս

Այլ զիւրդ, բարեկամ, յանկարծ ուրտաք անպարագիր
 Ուր հանճարոյն միանգամ փայլատակէ իշխանութիւն:
 Յանդունդս ասէ. Արի՛ եւ, և ցերկինս՝ Է՛ջ խոնարհեաց:
 Օրինաց հանճարոյն պատկառ կացին երկաքանչիւր,
 Եւ երկիր փեռեկեալ անդէն զգադտնիւրն մերկանայ,
 Եւ հանեալ հուսկ ի վեր զիւրոց գընդաց ըզթաքնութիւնս
 Յաշըն իւր շառափնաթափ լուսաւորեաց զերկնից կամարս.
 Ինք կանթեղ անշափութեան յառաջընթաց խաղացելոյ:
 Զաշխարհս յագուռս ձեռին տանի բերէ կըշիւ կորովութեամբ.
 Մեծագոյ ոլիխանուն զլեռնակարկառ զըսպէ զալիս,
 Շանթից հրաման տայ կայծականց, զըմբոսս ընթացս ուղղէ հողմոց,
 Ամենայն ուրեք իշխան, համագոյից տէր տարերաց.
 Զուր, օգ և հուր նորուն վըկայք ի նմա՝ Բարչին պաշտեն զպատկեր,
 Լոկ ի մի ձայն բարբառոյն հակառակող այս թըշնամիք
 Հըլուարար գիրկս արկանեն միմեանց ի սէր խանդաղակաթ.
 Եւ առ լաւ և քս նմին հարկանել սպաս հեզահամբոյր,
 Գազիւր գնորա կայծ իմն յանձինքս ցուցանեն զիմացութեան.
 Տիեզերք յորմէ հետէ եւ ընդ ոչինչըն գամ մ՛ի գուրս,
 Ո՛ր ետես որ զըսկայն ի յընթացիցըն դադարեալ.
 Ապաստան յիւր զօրութիւն՝ խաղ իմն ըզիւռ առնէ և զխուժ.
 Եւ ո՛ր այն կողմ՝ սպաքէն թափուր յիւրոց դորմանալեաց:

Մեծապանծ վրկայդ, արև', շրջեղափառ աստղդ ճոխճեմ',
Ոյր աչերդ ահաւոր 'նդգըրկէ զանդիս և զժամանակս,
Դու միայն հաշուել կարող զոս ի բարձանց ասպարիսիդ
Ջարձանսն աստուածեղէն՝ որ պաղպաղեն ի քո նըշյլսդ :

Եւ ի հոգիս իմ տակաւին զարթնուն հընչեն բիւր արձագանդք .
Եւ աչկունք իմ տեսին շրջեղագոյն ևս յաղթանակս :
Դուք որդիք նորին ազնիւք, քերթողութիւն, հետողութիւն,
Դուք մանաւանդ զհանճարոյն հըռչակեցէք զբարձր բազուկ,
Ի միջոյ աշխատե պերճանացն որ զնա իւրեանց գիտեն ծընող,
Ի ձեզ պարծի նա սիրանազ, է ձեռք կըղկաթ և կաթնգի .
Ընձեռէ ի վհաւաւ հանդէսը ձեզ ի գերապանձ
Ջօրութիւն արբունի և զեղ գողտրիկ ըզգըշոյից .
Ժամանակ և գիշեր՝ նախանձարեկ ընդ բնաւ պանծանս՝
Ակն ի ձէնջ եւ եթ ածեալ ի ձեզ միայն թուին զեմեղել :
Է դի ծաղկանց հանգունակ սըփռէք ըզձեր հըմայս ի մեզ,
Եւ ուրեք ընկենուք ի մեզ ըլխազմ և ըզանդիս :
Ո՛հ, զի սիրտ յալըս ծոցոյն թընդէ ի շուր ձերոց նուագաց .
Դուք ըզմարդոյն կախարդէք զուշ և զուրուշ և զըզգայունս,
Ո՛ր բերան բաւական իցէ զրուցել զըքանչելիսդ :
Արդարեւ, մարդ հանճարոյն ունկըն եղեալ պատուիրանաց,
Ջիւրեւ շուրջ պար առնուն հրաշակերտից զարմանազանք .
Ամենայն ուրեք է մեծ, և ամենայն ընդ տիեզերոս
Վըլկայեն ըզմարդոյն լինել արքայ, սակայն բարբառն
Է՝ մեծապայծառ նըշան իւրում արքայութեան :
Ձիւն տեսիլս այս, բարեկամ՝ Ո՛հ, իմ զըրչակ ապաժաման
Ոչ երբէք առցէ զփորձ սըանչելահրաշ իւր նըկարին :

Ընդ հայելս իմում անդէն՝ յիւրեանց ի մեծ վայելչութեան՝
Ընդ արձանսըն փառապանծ ամենակալ իւրում ձեռին,
Թըւեցան յաչս իմ փայլակն իմըն ահեղ աստուածահրաշ :
Սըանչացեալ ընդ մեծութիւնն և պատարուն գեղովն իւրով
Ուժգնագոյն և ըս թընդէր սիրտ իմ ի կուրծս իմ բաբախուն,
Յաստուածալոյց իմըն հուր վառէր գըլուխ իմ բոցափայլ .
Եւ սարսուռ նըւիրական զիզան ըզհերս իմ քըստմընէր :
Բարեկամ, երջանիկ էի խընդիւ երկիւղախառն,
Ի խորս անդր էութեանս . և խրախամիտ սիրտ և հոգի
Ձեզեալ յորդէին լուսով, կենօք և ջերմութեամբ :
Էր ինձ կամ ընդ եթեր վարդել հողմոց հանգունաւոր,
Ի թռիլըս մըրըրիտ կանխել զհեղեղս յորդահոսանս,
Ի միջի փայլատակմանց ըզկայծակունըս կըլանել,
Ի ձայն ահեղարոշ ահաբեկել ըզտիեզերս .

Անծայր ովկիանուն ստուարացուցեալ նուազել զալիս,
'Դասպարէսն անվայրափակ ստեղծուլ ինձ ձայնս արձագանգաց,
Եւ սիրտ ըզմայլեալ արբեալ ամբաւ հեշտականօք,
Թանապաւորն յայն շողշուղուն ցանել աշխարհըս նորանորս :

Եւ անդէն երազանեալ գնայի յահուր Թափառնակի ,
 Բզբազուկս իմ ի ձեռս հողմոց երկնից թողեալ աւանդ ,
 Գոչելով բերանալիր . Աղէ Աստուած , թեւ ինձ բուստ ,
 Կորզել խըլել ըզհանճար յաւէժաբուղիս աղբերականց :
 Հուր սուրբ , չեմ մինչ առ քեզ սլանալ թրուշի ես բաւական ,
 Փայլատակեան շողացիր ընդ օդս եւ էջ մինչեւ առ իս :
 Այդ էին տենչանք սրբախ , եւ կիզանուտ երաշտ ծարաւ
 Հագիւ շունչ մի թողոյր ի հրաբորբոք իմում բերան .
 Այլ եւ էր երբէք զի ես ի հոգեհրաշ անդ հիացմունս
 Սնտես եւ անձայն արձանացեալ կայի անոստ .
 Հատ աւագոյ կորուսեալ յանդընդախոր այեաց կոհակս ,
 Հիւշեայ 'նդ այեքս յարփայնոցըն վրտարեալ ճառագայթից :
 Ուլիխան իմն էր խընդից եւ ցընծալից գեղեցկութեան ,
 Բեռնն քաղցրանոյշ յաւէժական իմոց կենաց :
 Քրնէած աչք իմ թըմբիր էին յամպոց մէջ դէզադէզ .
 Այլ մեղմով վերացեալ ի պաղպալուն անդր ի գաւառս ,
 Էր ներքին ակն ոգւոյս քացեալ ի լոյս արփիազեղ ,
 Բերան իմ ի նըւագ , եւ սիրտս ի սէր խանդակարօտ :
 Ո՛վ երկինք , զերանութեանդ ըմբոշխնեցի զերախալբիս ,
 Գուշակեալ զոր միանգամ յաստուածեղէնդ այր ի բաժակ :
 Այժմ առաւել քան ըզլոյժ ըզցընծութեանդ առնում ըզչափ .
 Ո՛վ անուշակ միութեան երանաւէտ վեհալայիրի :

Իբրու զքեզ , սիրելիդ , ծանեայ եւ ես ըզդոյն հրճուանս ,
 Ուր սիրտ ի նմա 'նդարձակի , եւ կորընչի խորասուզեալ .
 Ուր ճակատ խորհրդովք պըսակազարդ երկնաւորք
 Ի սարսուռ իմն աստուածեան զիտէ զհերացըն ծածանումն ,
 Ուր զարմանք անդանօր մինչ հասանեն ի զառանցանս :
 Նըւիհ եթէ այդ է որ շընչէ ազգէ հանճար ,
 Յորպիսի 'հիացմունս' առ յԱստուծոյ իսկ կըրթեցեալ՝
 Հեղուլ զանձն յերանութիւն անդըր չիցէ 'նըմին ի դէպ .
 Արծուի է զա , բարեկամ , բարձրապարու ի մեր ի դաշտս ,
 Շըպետ յոխորտապանձ՝ աէր եւ արքայ լերանց մայրեաց .
 Հարկ նըմա ի խորս հովտաց թէ իջանել հասանիցէ ,
 Ելանէ նա 'նոյնհետայն ի գեղեցիկն իւր ի կամարս .
 Եւ ի բարձր բարձունս ըզնոխ օտիցն ոյրէ ճեմս .
 Փոթորկաց միշտ ընդ ոտիւք նորուն մըռունչքն են եւ որոտք .
 Սիգապանձ ըզզուին ընդ օդ իշխանառաստ տարեալ զիմօք ,
 Ո՛տն ի կայծակունս տրոփէ՝ ժըպտի փայլատակմանց ,
 Յաղթանակէ . եւ մինչ ամպոց մառախլապատ մըռուտ գումար
 Երկիւղ եւ սարսափ հեղու ի սիրտ ըստօրայնոց ,
 Զանդորորու եւ զցընծութեան ինքըն կապեալ պըսակ ի զլուփ՝
 Յարեակ անպըր փաղփուն սրարբի խընդից երջանկութեան :
 Հանճար... : Ի զի՞նչ այն իցեն իշխանք , տեարք աշխարհի .
 Գալկադէմ՝ պայծառութիւնք , ամբարհաւած յոխորտ փոշիք ,
 Որ թաւալ առեալ յայեքս փոթորկին գունդ ի գունդ մըրրկեալ .

Ծրարեալ յեղափոխուկ այսոյն ի գոգն ակօսածէ,
Արկեալ ի մատանակ խաղայ նորօք զուն մի յայերս.
Եւ ապա յեղակարծուստ զայնս արկանէ տըղմոցն ի գայո.
Մինչ հանճար անգուստ իւրով արքունանմըն պերճանօք,
Յառաջ ի մօրգա անմահութեան խաղայ կայտուէ փրթթինազարդ,
Ինք՝ միով ակնարկելով՝ յարեմբօյց մինչ յարեւելս
Զարհուրեալ ետես զաշխարհ՝ որ իւր խոնարհ պագեալ երկիր
Դընէ ունկն ապագային որ ի գոյօղ ձայնին բարբառ
Ըզիպուս ե զպարծանս երանութեան հեղու զնովաւ:
Եւ ո՞ր այն չափ ե կըշիւ ներքնոյ զեղուն իւր վայելից
Ուր արքայս գերաբուն ընկլու սուգաւ անցնչակու:
Յորժամ՝ զվիհըն վեր ի վայր զղարկեալ ի ծնունդ ած ըլխաւար
Եւ ստացաւ զերանութիւն փառապարզե քաղցր հանգըստից:
Լըցեալ սուրբ հրպարութեամբ՝ որպէս երկնից Ամենատէրն,
Ի գանխուլ խորշիս սրտին զըւարճանայ բերկրապատար,
Եւ թէ ակըն իւր յանկարծ տեսանիցէ զիւր ձեւակերտս,
Ասել կարէ պարծ պանծանօք՝ զոր արարիւք բարի են յոյժ:

Երկիր ընդ ոտիւք իւրովք, երկին վերոյ զըլխոյն,
Նըմին տօնք են հանդիսից յաւէժափառ մըշտանորոգ:
Ի վայելս նորուն զանձամբք արկանեն զարդըս զեղաղէշս,
Եւ շօպեալ զոգի նորա գերաթըրիչս համբառնան.
Ոչ եւ յալըս իւր աստղունք՝ ծաղկունք ոչ եւս ճաճանչեն,
Յայերս, յովիւն կարկաշեն աչ եւս կոհակք:
Գան նըմին յականջալուրս բարբառք հողմոց ե որոտմանց,
Ի վերայ կայ թըռչանաց արծուոյն՝ գոշմանց հեղեղատից,
Իրազգաց խելամուտ է համօրէն բնութեան լեզուի,
Յայն ի գիրս՝ ուր երեւեալ բարբառի լենն ի մէն մի էջս.
Արձագանգ է կենդանի, հաւատարիմ ե տօնական,
Յոր երկնի ե երկրի գան հարկանին շըռնիկք բոլոր.
Տապանակ մեծապայծառ՝ ուր բնդ մարդոյն հրեշտակին
Առ Աստուծոյ ակամբ՝ զնայ ի կատարումըն զուգուութիւն.
Հայելի լուսակարկաջ՝ ուր շըքնաղից պըճինք բրնձ
Գան միարդուր փայլել կընքով աստուածութեան:

Ի միւլուցս իւր յաճախ՝ զըրպարտութիւն տըմոյն գունատ՝
Գայ ածել աղամաստուկ յերանութիւն նորին զոգարիկ,
Յուզի մընչէ ամբոխեալ՝ ե ի փաղփուռ նորուն շառայլս
Ժըպրհի զզըժօխ զոլոշեաց իւրոց զաղիրն արկանիւլ գունդ:
Ճըգունք խօլ, զօրէն աղայոյ որ զոյգն յազուս կալեալ փոշի
Կարծէ զլոյս արփենւոյն ծածկել ի մէնջ ե զօղանալ:
Այլ ճակատ իւր եթէ երեւցի խուն մի ծմակին,
Է զի յապայս նըռչակեղ ճաճանչիցէ հեռաստանեայս:
Բազում՝ այն է, վըլայեմ, զի պարս բաշխի տեսաւ հանճար
Եւ զօհ ռիսութեանց քինուց ե զում զըրպարտութեանց.
Եւ ամբաւն իւր պերճանօք՝ զմարդոյն խոցեալ զգոռոգութիւն,

Կըրել շրջակայս և ըզմահ՝ ուրեք և զգաղց սովալըլուկ .
 Աստուած ինքըն ճաշակեալ ըզգառնութեանցն անհուն բաժակ ,
 Զչարչարանն ընդ սրտին իւրում թըւէր համեմատել .
 Այլ բիբք իւր կորովիք թափ յապագայս անցանէին .
 Կըրել յայնմամ նըմա չէր ինչ ի կարգ չարչարանաց :
 Տեսանէր զիւրոյ անուան ըզհայրենիս պերճապայծառ
 Ընդ ազգս և ընդ ազինս զիմել զընալ լուսանըշոյլ ,
 Եւ զըլուր տիեզերաց շըլացեալ բիբս ի նոր լուսոյն
 Ժողովել ըզփառուր իւր ի սիրանուագ երգոց մըրմունջս :
 Այլ յորժամ ցոյն է որ մեծ , և էին գրեթէ հաւատար ,
 Աղէաք ոչ ապաքէն են ծայրագոյն բերկրից խընդանք .
 Մի չըզոն իւր անուշուք և հրդայոյրք երեւելիք ,
 Զոր նըսի՛ր բարեբաստիկ չուի՛ ազգել յանմիտ մեռոտս .
 Անգիտանամ ես , բարեկամ , Գողգոթային սակայն Աստուած
 Եղև մեծ վըլտօք իւրովք , մեծ՝ աղիտիւք՝ չարակրութեամբ .
 Եւ հանճարոյն ինքնին՝ ի սուրբ եկեալ իջեալ ի տեղւոյէ
 Աշուշա ի դէպ է կեալ , խոկալ և չարչարել աստուածակերպ ,
 Այո՛ , ի վիշտս անգամ զբառնէ նա զուրախութիւն :
 Այլ աղէ , բարեկամ , թէ աջն էին սոռտագեղ
 Եդ ըզնա լուսայեղց և երանիկ գեղանքսի ,
 Նա ևս պարտի բաշխել մեզ բարօրութիւն և օտուգութիւն :
 Արդարև Արեւելք եղեն ըզլոյսն տկանատես
 Ի հոսանս փայլակնացայտ վերաթեւել ի Գողգոթայ .
 Ըզմայլեալք երբեմն ազինք զխաշըն տեսին զլեւհինաճեմ ,
 Սլանալ յիւրեանց ճակատուց վերայ զերդ՝ նոր մի արևակ ,
 Այլ երբէք երբէք դեռ օդք թաթաւ ի մութ պատեն մըռայլ :
 Հարկ նմա է ի բոց բոլոր հըրոյն իւր բուծանել
 Զաշալուշ աւուրն՝ որ գոյ մեզ տեսանել ծագեալ յերկինս .
 Օր գուարթնոց և Աստուծոյ օր անխաւար և անխաճան .
 Ո՛հ ի մեր սակս , ո՛վ Տէր , ի մեր սակս աջդ ամենակալ
 Ի զըլիսոց մերոց վերայ զծայրածաւալդ պարզեաց վըրան ,
 Եւ ազգի ազգի բուրմունս սըփուեաց ընդ հետըս մեր ու երփունս ,
 Մեր աղապաւ ետ դաշտաց մերոց մըթերըս ճոխութեան ,
 Ըզշաղիկըն գիշերոյն՝ և զեփուսին սիք մանրաշուշ .
 Ալեաց՝ զօլութիւն , թըռչնոյն նըւազըս քաղցուեանիս .
 Վասըն մեր , հուսկ , ի մեր վասըն լընուս ըզտիեղերս
 Գեղով , մեծութեամբ , զըւարթութեամբ և դաշնակօք :
 Քեզ Տէր փառք , քեզ փառք Տէր , այլ ներեալիք ինձ հարցանել ,
 Հանճար՝ անուշակ , հըզօր աշացըլ բոց ճաճանչ
 Միթէ ոչ իցէ արպեօք ստեղծագործեալ ի մեր աղագս .
 Առ իմէ՛ թոյլ անկանել տալ ի նշուից բոց լուսահոծ
 Զէակի այդ բարձրաշուք և մեծարոյ քան զքօ աշխարհալ :
 Ո՛հ , իդձ եղեր , մեծանունըդ Տէր , զի զքէն մեզ խօսեսցի ,
 Ըզսիրոյ անուան քոյին , և ըզսիրոյ քոյդ օրինաց :
 Ի խոժանս յանապատին քանի՛ պերճանք անկեալ տապառս ,
 Որպիսի՛ հարըստութիւնք ամենագոր աշոյն հըլու :

Համայն ո՛ր մի բնաշինջ արասցէ զլեհ չըքնաղ արձանս ,
Ազազուն իբր ըզանբն վարեալ քըշեալ առ ի հողմոց .
Եւ անտի մի մնասցէ և ոչ փոշի փոյզն ինչ անարգ .
Աստուած ինքնին խափուացէ զարեգակունս յաւժալոյս .
Մի և եթ պահեացէ զգեղ իւր և զբոց ամենասփիւռ ,
Եւ արփիս այս , բարեկամ , ինքըն լիցի ճըշմարտութիւն .
Ստուգութիւն սուրբ՝ որ 'նզ ամպոց նըրբին ընդ ծերպս առեալ թափանց
Յաշխարհ այսրը փոթորկաց հանի սիրէ ճառագայթել .
Որ ընդհուպ լընուցու յաւտաշող յիւր ի ճառանչս
Աշխարհ մի քաղցրագոյն ևս և երկինքս փողփողունս :

Պաշտելի տեսութիւն , իմաստութիւն անծայրենի ,
Ի նայն սակըս մանաւանդ եկն ի ստեղծուլ Աստուած զհանճար ,
Ի միջի աղետից չարեաց նուաւ ազգ մարդկային
Գեղով և ցընծութեամբ պըսակեցաւ բազում նըւագ ,
Մօտազոյն ծանեաւ զԱստուած . ճըշմարտութիւնըն շնաշխարհիկ
Կարէր այլ ինչ նըպատակ ունել քան զինքն իսկ զըլխովին ,
Եւ մեք արժգոյն ճառագայթքս՝ ընդ որս զիշեր պատերազմի ,
Երթամք մեք յարեակ անդր անաղօտ մըշտապայծառ ,
Յարեակ որ ի կարի հեւածաւալ թոպարիսաց
Ընդ անբաւ անըրբեւ ճառագայթէ զըյոս իւր յաշխարհս .
Եւ հանճար տակաւին է վառարանն այն բոցահուր
Ուր հոգիք մեր պարտին թաղիլ սուգիլ հետակորոյս ,
Ի վերանալ ընդ նըմա յերանական յաւժ կայանս :
Անկ նըմա է լինել յերկրի պատգամ և հըրեշտակ :
Ի դարս անդ Լուգուիկեայ՝ տես յ՞ր բարձունս կայ նա ժաման ,
Բարեկամ , ինձ առանց երանութեան նկատել չէ մարթ՝
Յայնչափ անչափ դիցադունսն՝ որ 'նզ նորա փառքն հիանան ,
ԶԲոսիւէն՝ զաստուածոցն աստուած զիւրե շուրջ պատելոց ,
Բոսիւէ՝ որ կանպուն ի ճանապարհըս լուսաւորս ,
Առ մէն մի բարբառի դար . Անցաւորդ , ահա երկինք :
Այսպիսի է հանճար , հարկ է զի յուս իւր զմեզ բարձեալ
Առեալ ամիցէ յանանցական լուսոյ փայլմունս :
Այլ եղո՛ւկ , գտանէ երբեմն յամբարտաւան շրփացութեան
Զամենայն լաւութեանց իւրոց ըզիտըն զըժընգակ .
Եւ ճակատ պատեալ համակ ընդ տիղմ՝ ընդ գեռ հողաթաւալ ,
Հանպոյն Պետ հրեշտակին յանյատակ խորսըն սուգանի :
Ո՛հ , հանճար յորժամ մնան և տուր գտանի մըլորութեանց
Պարտ է մեզ արկանել արտօսը ի նա սըրտցաւութեամբ .
Թոյլ կակուղն իւր հըրով տացուք զպիտունս մեր զօշոտել .
Ո՛ր գիտէ աստղըն այն ի քուն զգիշերն եղեալ ի գլուխ՝
Ընդ արփույն և յոյս բարձեալ բերիցէ մեզ ակընկալեաց :
Այլ աստեղդ այդ ի գիշեր լիցի մատնել թէ զանձն իսպառ ,
Ըզըյոս ի սուղէն լուսոյ ժըտեալ թախանձեացուք .
Երկինք իւրթմնի սեւթոյր յանկարծ գիտեն ճայթեւել ի լոյս :
Լոյսն յաճոյ գումմէ , Տէր , բըզիւէ հոսի յորդահեղեղ .

Ի նանիր մնորութիւն յաշխարհ զբստութիւն իւր արկանէ ,
 Յարեակ ծայրակարմիր գիտես փոխել զու զխոր գիշեր :
 Հանճար մնորուտ ըստ մեր կարէ ական տնկանել .
 Մասնըդ քո մեզ զերկնից ցուցանիցէ զուղին ուղիւ ,
 Եւ , ի զեղմունս առատահոս զերագոյակ քում բարութեանդ ,
 Ի ճտկատ մահկանացուաց փայլեսցիս դու ինքքն շողող :

Թրգմն. Հ. Արսէն Դազիկեան

ԲԻՁ

ՎԵՍՏԵԱՆ ԿՈՅՍ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԵՊ

Ե Կ Ե Ղ Ե Յ Ի Ո Յ Ա Ռ Ա Ջ Ի Ն Դ Ա Ր Ո Ւ

(Տես հտ. ԾԳ յէջ 463)

ԳԼՈՒԽ Թ

ՍԵՔՍՏՈՍ ՍԱԲԻՆՈՍԻ ՊԱՐՏԷՋՆԵՐՆ

ԱՍՆ ՈՒՀԻՆ Գ օրէ 'ի վեր Սեքս-
 տոս իւր Վիմինալի վրայ ունեցած
 պարտէզները գնացած էր : Իւր վերջն
 բոլորովին առողջացեր էր , և այլ ևս
 Դոմիտիանոսի կատաղութենէն չէր վա-
 խեր , փաւիոս Էղեմեսէն իմացած ըլլալով՝
 թէ Պարթենոս ազատագիրն առողջանալէն
 յետոյ ըսած էր , թէ կարող չէ ճանչնալ
 այն երկու մարդիկը՝ որ Պալատինեան կա-
 մըրջին մօտ իրեն վրայ յարձակած էին :

Սեքստոսի ամարանոցի պերճութիւնն աւ-
 բով հարստութիւնը կը յայտնէր , իւր աղբիւրնե-
 րով , հսկայական արձաններով , և թանկագին
 մարմարիոններով՝ որ կը զարդարէին մեծ
 խնամով պահուած ծառամէջ ճեմելիները :
 Ազնուական պատրիկն թէպէտե Յանիուլոն
 բլրոյն կողերուն վրայ ուրիշ չքեղ բնակարան
 մ'այլ ունէր , սակայն զայս աւելի սիրելով՝
 միշտ հոս կը բնակէր , և յաճախ խնձոյց և
 հանդիսից հրաւիրելով իւր բարեկամները , զինք

շրջապատող հացկատակաց հետ կը վառնէր
 իւր ճոխ սաացուածքը :

Առաւօտն կառնուի ծագած էր , և սակայն
 Սեքստոս զեռ անկողնոյն վրայ տարածուած ,
 աչերը տնկելին ոսկեղօծ կամարին վրայ սե-
 ւեռած և բազկները խաչաձև հանգուցած
 զանգրահեր գլխոյն վերեւ , մերթ կը ժպտէր և
 մերթ կ'այլալլէր : Կը մտածէր փլորոնիայի
 վրայ որուն հետ կը փափաքէր ամուսնանալ :
 Սակայն իւր ազնուականութիւնն արգելք էր
 իրեն՝ այնպիսի ստորին վիճակի կին մի հարս-
 նացնել իրեն . բաց աստի այն աղջկին , որ
 իւր հաւաքին հաւատարիմ մնալու համար
 այն սարսափելի մահը բանի տեղ չէր դրած ,
 արգեօք պիտի ուզէր իրեն փեսայ ընդունել
 մեծաշուք և աշխարհաւէր Սեքստոսը : Յետ
 լաւ մտածելու այս բանիս վրայ՝ անկողնոյն
 մէջ նստաւ , ծափահարեց . և յետոյ իբր թէ
 այս շարժումէն յոգնած՝ զարձեւալ տարածուե-
 ցա :